

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3^{III}
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
Post Box 379
Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.
Advertentie per regel 10 cent. Bij abonnementen speciaal
tarief.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTELJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: De „Blauwe“ Maandag. — De liberalistische
Arb. Partij. — Vrouwenkiesrecht. — April 1813. — Het
resultaat van de Belgische Staking. — De Volkswapening.
— Van de Afdelingen. — Verantwoording. — Adver-
tentien.

REFERENDUM.

De afd. besturen dienen ervoor zorg te dragen, dat het referen-
dum door de leden in zoo groot mogelijken getale wordt uitgebracht.
Uiterlijk 17 Mei dient het resultaat van het referendum bij
het Partij-Sekretariaat bekend te zijn.

Militarisme en Socialisme.

Verschenen: een 1 Cents-vlugschrift over dit onderwerp.
De omvang is dubbel zoo groot als van het vorige vlugschrift,
en 100 ex. worden voor 75 cent geleverd. Doet direkt uw be-
stellingen bij het Partij-Sekretariaat en werkt met deze brochure.

Partijgenooten! Zendt Geld

voor de bestellingen van de besturen van het Partij-Sekretariaat

Verkiezings-nummer „Het Socialisme“.

Binnenkort verschijnt van „Het Socialisme“ een verkiezings-
nummer.
Bestellingen worden zoo spoedig mogelijk ingewacht bij de
Administratie van De Tribune, Postbus 379, Amsterdam.

De „Blauwe“ Maandag.

Als gij, arbeiders, in dit historisch
moment onklaar de dingen ziet, slap of
weifelend zijt, uw groote taak niet of slecht
vervult, kunt gij bederven al hetgeen
door ons in een 14jarige strijd der
vervulling nabij is gebracht.

Het motto dat wij hierboven zetten is ontleend
aan het Manifest van het Partijbestuur der Arb. Partij
voor de Maandag-demonstratie op 2 Juni a.s., die de
S. D. A. P. dien dag te Amsterdam en Rotterdam
denkt te houden.

En met die woorden op zichzelf zijn wij het eens.
Maar juist daarom is er, naar de meening der Soc.
Dem. Partij, geen reden voor het socialistische pro-
letariaat om aan die partij-betoging deel te nemen.

Wij zien nl. ook in deze tijden een historisch
moment van beteekenis, al zien wij het anders en
ruimer dan de stellers van het Manifest. Het histo-
risch moment, waarin wij leven, is het allesbeheer-
schende imperialisme. En in dien zin meenen wij,
dat als gij, arbeiders, op het oogenblik de dingen
onklaar ziet, slap of weifelend zijt, dat gij dan uw
groote historische taak van de internationale bevrijding
van uw klasse en van de menschheid zelve niet of
slecht vervult. Wij zijn van oordeel, dat gij inder-
daad bederven kunt al hetgeen in jarenlange arbeid
door de Sociaaldemokratie naderbij is gebracht, en
wel: de politieke bewustwording van het Ned. pro-
letariaat.

De duurte heeft de koopkracht van het geldloon verminderd.
Het sterker worden der ondernemers-bonden maakt het verhoogen
der geldloonen moeilijker. Nu komen de nieuwe militaire
lasten er nog bij... En de oorlogstoerusting dragen er in
elk geval toe bij, de ellende van de massa's te vermeerdereu, de
uitbuiting te vergrooten, de klasse-tegenstellingen te verscherpen.

Zoo teekent de Oostenrijksche Socialist Otto Bauer
in een Mei-artikel de oogenblikkelijke toestand in
West- en Midden-Europa. Maar geldt dit dan niet
voor Nederland?!

Het historisch moment is dus: het imperialisme.
Uw taak, arbeiders: het Socialisme. Het middel:
de bewustmaking van het proletariaat. Ook bij de
komende verkiezingen.

Hoeveel grootscher nietwaar, maar ook hoeveel
werkelijker is deze voorstelling van zaken in deze
dagen van moeitvolle stakingen en een miljoenen-
verslindend militarisme, waaraan alle burgerlijke
partijen met opoffering der soc. hervormingen mee-
doen — dan èene, die de arbeiders wijs maakt, dat
het historisch moment dit is: dat zij door behulp
van een liberale Regeering in de allernaaste toekomst
voor een proletarische overwinning zouden staan in
de jarenlange kiesrechtstrijd. Een voorstelling, die
wegens dit moment den arbeiders als middel noemt:
steun aan de liberalen bij de herstemmingen, al
staat het ook vast dat deze voor het kiesrecht alleen
reeds volstrekt niet te vertrouwen zijn!

Wij daarentegen zeggen tot de arbeiders: Inder-
daad ziet klaar uit uw oogen, en vertrouwt de vage
kiesrechtformules der liberalen evenmin als die der
christelijken. En als gij dit klaar ziet, doet dan uw
plicht, en geeft den liberalen op dit moment in geen
geval de voorkeur boven de kerkelijken, dus ook
niet bij de herstemmingen.

Als de Arb. Partij dit inzag, dan zou ze zelve op
dit moment niet weifelend staan, terwijl meèr dan
ooit juist nu allèen een vast optreden tegenover de
liberalen zo goed als tegenover de klerikalen de kies-
rechtstrijd een eind kan vooruit brengen. Maar de
Arb. Partij heeft door haar slap inzicht niet alleen
gewefeld, zij is zelfs een stap teruggegaan. Zij
deinst terug voor de liberalen; dat is de beteekenis
van de vervanging van de Roode Dinsdag door de
Maandagdemonstratie van 2 Juni. En daaraan doen
wij niet mede.

Zelve verklaart de Arb. Partij deze Maandag-
demonstratie in haar Manifest voor «het begin van
een wending onzer kiesrechtbeweging van de zuiver-
politieke naar de economisch-maatschappelijke aktie»,
hetgeen op zichzelf mogelijk zou zijn, maar dan toch
een strijdwil voor het A. K. met economische middelen
(staking) door de vak-arbeiders onderstelt, die bijv.
in het Ned. Vakverbond zelfs — zooals vaak genoeg
daar uitgesproken is — helaas nog absoluut niet aan-
wezig is. Zelfs bij het petitionnement lieten deze vak-
arbeiders de werkende S. D. A. P. ers in de steek.
Hoeveel te meer dan thans, nu «in massa vrijaf nemen»
— dus staken? — verondersteld wordt, zonder dat er in
Nederland ook maar ooit een propaganda voor een
zod scherp middel als staking in de kiesrechtstrijd
gemaakt is. Neen, dit «in massa vrijaf nemen»,
deze «economisch-maatschappelijke aktie», wat er
dan ook van komen moge, is een zinledige frase,
waarmee geen macht en geen inzicht tot de scherpe
machtsstrijd van het proletariaat wordt gewekt,
een frase waarmee men natuurlijk de bourgeoisie
geen vrees kan aanjagen en waarmee men helaas
enkel zand strooit in de oogen der arbeiders zelve.

Maar toch, er blijft iets over van deze frase, en
wel dit: de kiesrecht-aktie komt door deze wending
wel niet op economisch terrein, maar ze gaat momen-
teel van het algemeen-politieke af. En dit zeggen
niet wij, maar zij: «Het terrein der zuiver-politieke
agitatie is... afgegraasd», aldus het Manifest ter
verklaring van het afzien van de Roode Dinsdag.
Daarmee wordt toegegeven, hoe dwaas ook op zich-
zelf deze bewering is van een «afgegraasd terrein

voor zuiver-politieke agitatie», dat men zich politiek
eenigszins terugtrekt in de kiesrecht-aktie. En men
zegt trouwens ook waarom men van deze weg afgaat:
«Op die weg verder zou beteekenen: in de bajonetten
te loopen». Alsof niet elk verder gaan op de
revolutionair-politieke weg van het proletariaat ten
slotte beteekent, zich te stellen tegenover de machts-
middelen, d. z. de bajonetten, van de bourgeoisie.
En alsof niet het eenige antwoord van het proletariaat
daarop slechts kan wezen: méer organisatie en méer
bewustheid en zelfbeheersching, zooals het proletariaat
in België dat getoond heeft. En dan, in September
de bajonetten — dat zou, volgens de verwachtingen
der Arb. Partij, zijn: de bajonetten van de liberalen.
En de liberalen zullen toch niet, bij al het vertrouwen
dat men in hen stelt ter zake van het Kiesrecht, de
kiesrechtbetogers met de bajonet uiteen jagen! Of
zouden zij toch? En moet het proletariaat dan maar
gelooven, dat de liberale geweldmensen die vreed-
zame kiesrechtbetogers van plan zijn uiteen te jagen,
zelve een democratische uitbreiding van het Kies-
recht zouden willen? Het is ons te machtig.

Neen, arbeiders, ook gij in de vakvereenigingen.
Het is uw plicht deze onklarheid, al die slapheid
en weifeling, dat terugdeinzen voor en dat vertrouwen
op de liberalen, dat in het wezen van die zich voor
een Roode Dinsdag terugtrekkende Maandag-demon-
stratie zit, te ontmaskeren, opdat gij zelf en het prole-
tariaat tot klaarheid en macht komt. De vakvereeni-
gingen moeten de proletarische klassestrijd medestrij-
den, maar ze mogen niet dienstbaar worden gemaakt
aan die partij-politiek, die van de klassestrijd afvoert.
Zeker, ook in Nederland zal de kiesrecht-staking een-
maal het machtige middel moeten worden om de poli-
tieke macht van het proletariaat uit te breiden, maar
dan na groter inzicht in het wezen der huidige maat-
schappij die geen hervorming meer geeft zonder
machtsuitbreiding, die geen machtsuitbreiding meer
brengt voor het proletariaat zonder strijd tegen het
imperialisme der gansche bourgeoisie, en dan nog
slechts na een intense agitatie en propaganda, die
niet alleen de georganiseerden maar ook en vooral de
onorganiseerden bereikt.

Naar onze overtuiging, naar de overtuiging der
Soc. Dem. Partij mogen de vakvereenigingen niet
dienstbaar gemaakt worden aan de verkiezings-politiek
van een partij die op de liberalen bouwt, die de
liberalen aan de Regeering wil brengen, en die juist
de Maandag-demonstratie voor deze verkiezingspolitiek
wil laten dienen en haar juist daarom plaatste aan
de vooravond van de verkiezingen.

Mogen S. D. A. P. ers in goede discipline voor hun
partij voor deze verkeerde zaak werken wat zij kunnen,
alle andere arbeiders dienen zich te verzetten tegen
wat niet anders te kwalificeeren valt dan als het
brengen van de ergste partij-politiek in de vakver-
eeniging. Daarom, partijgenooten, de S. D. P. doet
niet mee aan de „Blauwe“ Maandag, want deze
leidt in geen enkel opzicht tot de versterking van
de zelfstandige strijd van het proletariaat voor het
kiesrecht. Het is niet anders dan een proefmobilisatie
voor de naar de liberalen neigende Arb. Partij.

Wp.

Steunt de Sigarenmakers.

bevolking te doen drukken. Maar laten de proletariërs van heden het niet vergeten. Arbeiders en boeren, de kracht van de natie, hebben het door hun strijd in April 1813 eerst mogelijk gemaakt, dat de heerschappij in Nederland met November de bourgeoisie weer in de schoot viel. En laten de bewuste, de socialistische proletariërs eens en vooral zweren: zich nooit meer door het «vaderland» en de «onafhankelijkheid» te laten beetnemen, maar in het vervolg bij elke groote gebeurtenis — bij een oorlog, bij een revolutie — alleen de eigen strijd en plicht van het proletariaat in het oog te houden. Er kan geen strijd van de bourgeoisie gestreden worden zonder de hulp van het proletariaat. Die hulp zal het proletariaat in de komende tijden, hopen wij, niet weer geven.

Dit zij de konklusie der Sociaaldemokratie uit de feiten van April 1813. WP.

Het resultaat van de Belgische Staking.

De politieke massastaking is geen strijdmiddel dat mechanisch volgens een klaarliggend recept steeds op dezelfde wijze kan worden aangewend. Haar vormen zijn even veelvoudig als die van den politieke strijd in het algemeen. Z66 verschillend kunnen hare gedaanten zijn, dat men hen somwijlen zelfs niet moet beschouwen als inelkaar vloeiende vormen van dezelfde strijdmethode, doch dat men deze heeft te zien als absolute tegenstellingen, als geheel verschillende dingen. Elke nieuwe aanwending van de massastaking brengt weder een nieuw type, voegt aan de ervaringen van het proletariaat weder een nieuwe ervaring toe.

De tiendaagsche Belgische massastaking was de voortzetting van de stakingen van 1893 en 1902 voor de verovering van het Algemeen Kiesrecht. De algemeene staking van 1893, die voor het eerst aan de socialistische Internationale het belang van dit strijdmiddel als aanvulling van het parlementarisme openbaarde, overrompelde de bourgeoisie zoodanig, dat deze in verwarring raakte en uit angst voor een revolutie het Algemeen Kiesrecht toestond. Maar toen in 1902 de arbeiders in veel grooter getale staakten om het meervoudig kiesrecht weg te vagen, bleven de regeering en de bourgeoisie standvastig; zonder resultaat moest de staking worden opgeheven. Reeds toen heeft de marxiste Rosa Luxemburg er terecht op gewezen, dat het politieke verbond met de liberalen de beweging verlamd had — aan dit verbond demonsteerde zich de politieke zwakheid en onrijpheid van het Belgische proletariaat. En daarna **dat niet beter geworden; tien jaar lang heeft de Belgische Partij onder reformistische leiding de illusie nagejaagd, samen met de liberalen met parlementaire middelen de politieke heerschappij en het gelijke kiesrecht te veroveren.** Eerst toen door de nederlaag bij de verkiezingen van verleden jaar deze illusie als rook vervlogen was, werd naar het oude middel gegrepen en besloten een nieuwe algemeene staking voor te bereiden.

Prachtig heeft het Belgische proletariaat zich in dezen strijd gehouden, steeds meerdere groepen sloten zich aan en toen na 10 dagen de staking door een besluit van het buitengewone congres werd opgeheven, bedroeg het aantal stakers 450.000; anderhalf maal zooveel als in het jaar 1902. Wat is echter het resultaat, de directe vrucht van dezen grootschen strijd geweest? In wezen: niets. De staking van 1913 was aan politieke winst even resultaatloos als de staking van 1902.

Evenwel was het opheffen van de staking gegrond op een door de clericalen gewijzigde liberale motie aangenomen in het parlement, volgens welke motie een te benoemen commissie tot herziening van het gemeente- en provincie-kiesrecht het recht zou hebben een betere formule voor het parlementskiesrecht te zoeken. Dat zulk een microscopisch kleine concessie, die zich met de later verloochende verklaring van minister de Broqueville van vóór de staking dekt, al heel weinig beteekent, spreekt uit de bewoordingen zelf. Als nu Vandervelde hierin het bewijs ziet, dat de grondwetsherziening en het gelijke Kiesrecht op marsch zijn, dan toont hij thans hetzelfde optimisme te bezitten, dat hij ook reeds in 1902 na de staking ten toon spreidde. Toen schreef hij in de «Neue Zeit», dat de leider van de reactionaire rechterzijde, de ziel van den tegenstand, de heer Woeste, die drie weken vroeger niet van een grondwetsherziening hooren wilde, zich gedwongen zag op het oogenblik van de stemming de volgende verklaring af te leggen:

„Wij weten dat instellingen niet onveranderlijk zijn. De wetten zijn veranderlijk, en als de partijen bereid zouden zijn de problemen van het kiesrecht zonder hartstocht te overwegen en naar een regeling te zoeken, verschillend van de thans geldende, dan ben ik overtuigd, dat een groot deel van ons zich tot zulk een overweging bereid zou verklaren.”

En Vandervelde trok hieruit de volgende conclusie: „Zoo schijnt dan de rechterzijde zich spoedig bij een grondwetsherziening te moeten neerleggen. De linkerzijde komt al geheel hiervoor op, en is eenmaal tot herziening besloten dan zijn wij

absoluut zeker, dat zij met de overwinning van het Algemeen Kiesrecht zal eindigen.”

Dit werd in 1902 geschreven. Sinds dien zijn elf jaren verlopen — elf jaren van blokpolitiek met de liberalen — en niets is van deze verwachtingen uitgekomen. Beter kan men niet aantoonen hoe waardeloos het verwijzen naar de verkregen concessie (het aannemen in het parlement van de liberale motie) als grond voor het opheffen van de staking was. Iets anders is natuurlijk of een werkelijke concessie had kunnen worden afgedwongen en of het opheffen van de staking zelf op het hoogtepunt van haar grootste ontwikkeling juist of onjuist is geweest, in deze vraag kunnen slechts de Belgische partijgenooten zelf beslissen. Dat op dat oogenblik nog niet meer was gewonnen, daarin lag niets verwonderlijks; niettegenstaande de ondernemers groote verliezen leden was toch het maatschappelijk leven nog in het geheel niet ontwricht, een economische catastrofe was nog niet uitgebroken, geen vertwijfeling had zich van de bourgeoisie meester gemaakt; de overrompeling van 1893 herhaalt zich niet. Of bij een volhouden van de staking zich verschijnselen zouden hebben voorgedaan, die de regeering tot een volledige overgave hadden kunnen dwingen, geen mensch die dit met eenige zekerheid kan beslissen. Wie echter aan de overredingskunst der drie parlementaire leiders op het congres de schuld zou willen geven, dat de massa den strijd zonder overwinning opgaf, ziet voorbij, dat in dit geval juist daarin de innerlijke zwakheid van de beweging aan het licht zou treden, dat de meerderheid van het congres zich door zulke redevoeringen zou laten overtuigen. En tenslotte is er nog een algemeene grond voor de opvatting dat ook bij een verder voortzetten van de staking het doel niet direct te bereiken ware geweest. Hetgeen door een 11-jarige verkeerde taktiek verwaarloosd en bedorven is, laat zich nu eenmaal niet op slag door een massastaking weer herstellen.

De massastaking is geen machine die zaakkundig op gang gebracht als resultaat het Algemeen Kiesrecht of welk verlangd recht dan ook kant en klaar aflevert. De algemeene staking is een middel om de werkelijke macht van de arbeidersklasse tot uitdrukking te brengen wanneer grondwet en kiesrecht deze macht op al te zeer vervalschte wijze weergeven; haar geweldige druk dient om de grondwet in overeenstemming te brengen met de werkelijke machtsverhoudingen. Zij kan daarom het parlementarisme niet vervangen maar slechts het fundament van dit laatste verzekeren. De macht van het proletariaat, waar het hier op aan komt, bestaat in wezen uit zijn politieke scholing, zijn socialistisch weten en zijn sterke organisatie. Zoolang de arbeidersklasse niet elke tegenstand van de bourgeoisie, zoowel het sluwe bedrog van de liberalen als het geweld van de reactionairen weet te overwinnen kan zij nog niet de deur tot de politieke heerschappij openen. Dat een versterking van de economische organisaties de dringend noodzakelijke eerste taak is, daarop werd op het congres zelf de nadruk gelegd. De politieke scholing kan echter slechts in een jarenlange parlementair-politieke strijd verworven worden; — de massastaking draagt wel is waar in belangrijke mate tot deze scholing en opheldering bij, zij kan echter slechts bij uitzondering aangewend worden — daarin ligt juist de groote waarde van het parlementarisme. Maar in België heeft het parlementarisme onder de heerschappij van het reformisme in tegenstelde zin gewerkt. Een proletariaat dat zich door het liberale deel van de bourgeoisie laat bezwengelen of dat, al bezit het een sterk ontwikkeld klassegevoel, toch niet de kracht heeft zijn parlementariërs tot het voeren van een taktiek van den klassenstrijd te dwingen, bezit nog niet die groote innerlijke kracht, noodig voor de omwenteling van de politieke uitdrukking der machtsverhoudingen. Daarom kon deze massastaking niet tot het gewenschte doel voeren.

Maar toch was zij niet vruchteloos. Maar hare beteekenis ligt op een ander gebied; niet in haar direct resultaat, maar in het feit dat zij plaats had, in haar karakter als demonstratie. Na een 10jarige ontzenuwende parlementaire compromispolitiek demonstreerde zij de eenstemmige wil van de Belgische arbeiders om tot een scherpe strijd van de massa zelf tegen de bourgeoisie terug te keeren. Vandaar dat in tegenstelling met 1902 een overwinningstemming vol zelfvertrouwen het congres beheerschte. In deze staking, begonnen tegen den wil in van de invloedrijkste parlementaire leiders, kwam tot uiting de verandering, de opgang, die in de laatste jaren te bemerken was. De vroegere achterstand in inzicht en organisatie verdwijnt meer en meer; het arbeidersontwikkelingswerk scheidt de grondslag voor een Marxistische strijdtaktiek; reeds komt tegen de blokpolitiek een bewuste oppositie naar voren. Zoo ont-

wikkelen zich, in tegenstelling tot het parlementaire reformisme, het politieke inzicht, het klassebewustzijn en het zelfvertrouwen van de Belgische arbeiders. Deze ontwikkeling wordt enerzijds in hooge mate door de massastaking bevorderd, anderzijds scheidt zij de mogelijkheid deze de volgende maal nog grootscher en machtiger te doen uitbreken. In de vreugdevolle zekerheid, die de Belgische arbeiders vervult, en die hun zelfvertrouwen doet toenemen, in de zekerheid het oude wapen van de Algemeene Staking wanneer het moet, krachtiger dan ooit te kunnen hanteeren, ligt het belangrijkste positieve resultaat van de laatste massastaking.

A. P.

De Volkswapening.

De eisch volkswapening heeft de Sociaaldemokratie van de burgerlijke democratie overgenomen en toch heeft Kautsky gelijk waar hij beweert, dat bij geen eisch van ons strijdprogram de volle tegenstelling van arbeidersklasse en bourgeoisie zoo helder in het licht treedt als juist bij den strijd voor de volkswapening. Hier immers blijkt duidelijk, dat met de voortgaande ontwikkeling, de heerschappij van de bezittende klasse steeds minder op economische noodzakelijkheid, steeds meer op bloot geweld berust. Maar dit geweld berust in handen van de arbeidersklasse zelve, uit wier midden het leger in hoofdzaak wordt gerekruteerd. En op den duur zullen de tooverkunsten, die het kapitaal uit de tradities van het beroepssoldatenleger scheidt, niet voldoende zijn om de arbeidersklasse haar eigen gevangenisbewaarder te doen blijven. Zoolang het feit, dat de maatschappelijke productie steeds meer van de persoon van den kapitalist onafhankelijk wordt, — die als aandeelhouder in een maatschappelijk overbodig wezen verandert, — terwijl de arbeidersklasse steeds meer tot de eenig beslissende factor der productie wordt, steeds meer de klassentegenstelling verscherpt — zoo brengt het feit dat het proletariaat steeds meer de beslissende factor in het leger wordt, het oogenblik steeds nader, waarop het leger als middel tot beheersching der arbeidersklasse ondeugdefijk wordt. Het door de bourgeoisie georganiseerde geweld verkeert in geweld tegen de bourgeoisie. Dat oogenblik zal komen, al verzet zich de bourgeoisie ook tegen de democratisering van het leger, want ten slotte zal ook bij den schoonsten dril het klassebewustzijn van de massa in het soldatenpak niet uit te roeien zijn. De democratisering van het leger is slechts een middel tot versnelling van deze ontwikkeling, die ook zonder deze komen moet. Daar echter de arbeidersklasse het juk zoo snel mogelijk wenscht af te werpen, krijgt voor haar de eisch van volkswapening en de strijd voor die eisch met elk jaar, dat de heerschappij van het kapitaal meer ondragelijk, wijl historisch steeds minder noodzakelijk wordt, een grotere beteekenis.

Langen tijd was de beteekenis der volkswapening als strijdobject voor het proletariaat in ons bewustzijn teruggedrongen. Aan geen enkele eisch van ons strijdprogram werd in de socialistische pers en bij de propaganda zoo weinig de aandacht geschonken. Dit feit echter, berustte op belangrijke historische gronden. Na het jaar 1871 scheen, trots de voortdurende oorlogstoerusting, de Europeesche vrede verzekerd. Slechts aan de uiterste grenzen der kapitalistische «beschaving» donderden de kanonnen. Het militarisme ontwikkelde zich langzaam zonder sprongen, hetgeen de beteekenis van het vraagstuk der legerorganisatie op den achtergrond drong. En even geleidelijk als de ontwikkeling van het militarisme, scheen ook de ontwikkeling der arbeidersbeweging te gaan. Langzaam krachtverzamen en geleidelijk vooruitdringen was haar karakter; in brede kringen kwam de gedachte op, dat haar overwinning als een langzaam ingroeien in het socialisme mogelijk zou zijn. Het vraagstuk van den strijd om de macht, waarvan de kwestie der volkswapening een onderdeel is, moest aan beteekenis verliezen. Maar de kapitalistische ontwikkeling heeft deze illusie als rook doen vervliegen. Staat tegen Staat, klasse tegen klasse is thans het parool. Hoe geweldiger de drang van het kapitaal naar de winst, des te scherper de strijd op de wereldmarkt, des te scherper de strijd om nieuwe uitbuitingsgebieden. Het imperialisme heeft liet gevaar van een Europeesche oorlog acuut gemaakt. Het heeft het tempo van de oorlogstoerusting zoo versneld, dat het vraagstuk van den strijd daartegen tot het belangrijkste der internationale arbeidersbeweging is geworden. — Gelijktijdig verscherpt de strijd tusschen kapitaal en arbeid; tegenover de geweldige organisaties van het kapitaal, staan machtige organisaties der arbeidersklasse. De kapitalistische staat werpt op de schaal der kapita-

